

Братислав Иванов

Символите на Япония

София, 2020

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Братислав Иванов, автор, 2020
© Издателство „Изток-Запад“, 2020

ISBN 978-619-01-0679-1 – Мека подвързия
ISBN 978-619-01-0680-7 – Твърда подвързия

БРАТИСЛАВ ИВАНОВ

СИМВОЛИТЕ НА ЯПОНИЯ

日本のシンボル



Съдържание

ПРЕДГОВОР • 9

Светът на японците • 13

Съвременна Япония.....	13
Територия и население.....	13
Флора и фауна.....	14
Административно деление.....	15
Конституцията	16
Императорът	16
Парламентът.....	17
Изпълнителната власт.....	17
Съдебната власт	18
Поглед към историята	19
Класическа Япония	20
Асука.....	21
Нара	23
Хейан	27
Епохата на самураите	31
Камакура.....	31
Реставрацията Кенму	36
Муромачи	37
Адзучи-Момояма	39
Едо	39
Митологична Япония.....	47
Сътворението	48
Раждането на страната.....	49
Раждането на божествата.....	50

Усмиряването на страната	51
Слизането на Небесния внук.....	54
Раждането на Джинму	55
Религията	57
Ранни вярвания.....	57
Шинто	58
Конфуцианство.....	60
Даоизъм	64
Будизъм	66

Семиотичен увод • 75

Знак	75
Знаковата концепция на Сосюор	75
Знаковата концепция на Йелмслев.....	76
Знаковата концепция на Пърс	78
Символ.....	79
Определението на Сосюор	79
Определението на Йелмслев.....	79
Определението на Пърс	80
Йероглифният семиозис	80
Семиотичната многопластовост	83

ЯПОНСКИТЕ СИМВОЛИ • 85

Държавните символи	85
Националният флаг	85
Химнът	87
Гербът	87
Правителственият печат	88
Растения	89
Сакура	90
Бор, бамбук и слива	91
Хризантема	92
Лотос.....	92
Ямато надешико.....	94

Камелия.....	94
Глициния.....	95
Нарцис.....	96
Ориз.....	96
Животни	97
Котка.....	98
Куче	99
Лисица.....	100
Кон	102
Бик.....	103
Маймуна	105
Краб	106
Тануки	107
Муджина	108
Заек.....	110
Мишка	112
Костенурка.....	114
Глиган.....	116
Елен	116
Птици.....	119
Фазан.....	119
Кукувица.....	120
Славей	121
Гарван	122
Жерав	123
Чучулига.....	124
Дива гъска	124
Лястовица.....	125
Врабче.....	126
Шаран, жаба и змия.....	127
Японският шаран	127
Жаба	128
Змия.....	128
Насекоми.....	129
Светулка.....	129

Пеперуда	130
Водно конче	133
Паяк	134
Светът на митичното.....	135
Юки онна	138
Ямауба	140
Юрей.....	142
Кодама	144
Ямабико	145
Каппа	146
Тенгу	147
Они.....	148
Некомата.....	151
Кицунеби.....	152
Рокурокуби	153
Кудзуноха.....	154
Седемте бога на щастието	155
Дайкоутен	156
Хотей	157
Бишямонтен	157
Бендзайтен	158
Ебису.....	159
Фукурокуджю	159
Джюроджин	160
Японският зодиак	161
Символи в шинтоизма.....	165
Сакралната география	165
Сакрални обекти	166
Символи в будизма.....	173
Символи на учението	173
Иконография.....	177

ШАРАН, ЖАБА И ЗМИЯ

Японският шаран

Японският шаран (鲤 кои) е символ на сила, упоритост и мъжество. Според един древен китайски мит речните шарани плуват срещу течението, като преодоляват праговете и се стремят да стигнат до изворите, където се превръщат в дракони. От Китай този мит преминава в Япония и е често срещан мотив в живописта.

Японска легенда пък разказва, че в древността, когато императрица Джингу предприема поход срещу Корея, един шаран ѝ показвал пътя през пролива.

На 5 май се празнува денят на момчетата, известен и като *танго но секку*. Някога това е бил празник за началото на селскостопанските работи, като на този ден се отправляли молитви за мъжка сила и благополучие на рода. Празникът се свързва със зодиакалния знак Кон.

Традиционната украса за празника включва хвърчила във формата на шарани, окачени на дълги пръткове, известни като *коинобори*, и кукли във военни доспехи *мусашинингъ*.

Типични празнични ястия са *чимаки* (оризови кюфтета в бамбукови листа) и *кашивамочи* (оризови сладкиши в дъбови листа). Дъбовите листа, които не падат от дървото, докато се появят нови, символизират връзката между поколенията.

В някои райони съществува и обичай за къпане в гореща вода с листа от перуники. Смята се че тези листа не само имат лечебни свойства, но могат да прогонват и злото.



Коинобори

ЖАБА

Японците възприемат квакането на различните видове жаби (蛙 каеру) като знаци за наближаване на пролетта, за задаване на дъжд и т.н. За жабата, която се появява в „Коджики“ – хикигаеру, – съществува възниквало по-късно поверье, че тя може да погълне луната и така да предизвика лунно затъмнение.

Почита се като дух пазител на земята.

Жабата се среща често както в класическата вака (петстишията танка), така и в хайку поезията.

Следващото хайку е на Кобаяши Иса – големия приятел на всички слаби и страдащи:

*Не се предавай,
малко жабче.
Иса е с теб.*

Иса

ЗМИЯ

Заради това, че сменя кожата си, в древността вярвали, че змията (蛇 хеби) притежава вечен живот. Змията е символ на шестия зодиакален знак, като в този случай се записва с йероглифа 亜, който се чете mi.

Смята се за божество пазител на оризовите поля, където се появява през пролетта, а през есента се оттегля за зимен сън в планините, където пък се почита като планинско божество.

В по-ново време по различни причини змията не е толкова почитана като божество. Още в сборника „Конджаку моногатари“, включващ различни притчи и легенди от Индия, Китай и Япония, има разкази за това, че змиите изнасилват жени. За първи път сборникът се появява през XII в., но по-късно многократно е допълван. Препис на сборника е намерен едва през XVIII в.

Следващото хайку е на Масаока Шики:

*Змията избяга,
стихна планината.
Лилии цъфтят.*

Шики